

Prokura łączna niewłaściwa znów zgodna z przepisami

Prokura łączna niewłaściwa, a więc instytucja pozwalająca działać prokurentowi tylko wraz z członkiem zarządu spółki, stanowiła często stosowane rozwiązanie w polskim obrocie gospodarczym. Możliwość stosowania tej instytucji pozwalała zarządom spółek na lepsze dostosowanie prawa reprezentacji prokurenta do swoich potrzeb.

Instytucja ta przez dłuższy czas budziła spory w doktrynie prawa, gdyż nie znajdowała bezpośredniej podstawy w przepisach Kodeksu cywilnego. W praktyce jednak wydziały Krajowego Rejestru Sądowego rejestrowały tego typu prokurę, co dawało formalną podstawę do jej funkcjonowania i znajdowało podstawę w dotychczasowych orzeczeniach Sądu Najwyższego.

Rok temu, uchwałą składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2015 r., Sąd Najwyższy orzekł, że prokura łączna niewłaściwa, nie może być wpisywana do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, że brak jest podstaw dla ustanowienia takiej prokury, gdyż nie przewidują jej przepisy k.c. o prokurze, a ponadto taka prokura byłaby sprzeczna z podstawową zasadą reprezentacji osób prawnych, określoną w art. 38 k.c. Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy zalecił, by wpisy w Krajowym Rejestrze Sądowym prokury jednoosobowej określanej jako prokura łączna z członkiem zarządu, zostały wykreślone z Krajowego Rejestru Sądowego. W praktyce oznaczało to, że tego typu ograniczenie uprawnień prokurenta nie mogło mieć wpływu na zewnętrzne stosunki spółki.

Uchwała wzbudziła wiele komentarzy i spotkała się z krytyką części praktyków i przedstawicieli nauki prawa. Oznaczała bowiem nie tylko utrudnienie obrotu gospodarczego, ale także stanowiła odstępstwo od dotychczasowych poglądów Sądu Najwyższego. Potrzebę zmian w tym zakresie dostrzegł także ustawodawca, który ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców, dokonał m.in. nowelizacji przepisów Kodeksu cywilnego.

I tak, od 1 stycznia 2017r., art. 109⁴ Kodeksu cywilnego stanowi, że prokura może obejmować umocowanie także albo wyłącznie do dokonywania czynności wspólnie z członkiem organu zarządzającego lub współnikiem uprawnionym do reprezentowania handlowej spółki osobowej. Ponadto, kierowane do przedsiębiorcy oświadczenia lub doręczenia pism mogą być dokonywane wobec jednej z osób, którym udzielono prokury.

Zmiana pozwala na ponowne powołanie prokurentów skutecznie wyłączając ich uprawnienie do samodzielnej reprezentacji spółki. Dokonanie takiego ograniczenia uprawnień prokurenta wymagać będzie co do zasady odpowiedniej uchwały zarządu i złożenia właściwego wniosku do Krajowego Rejestru Sądowego.

Powyższa nowelizacja została przychylnie przyjęta przez praktyków, jako że przywraca prawo polskiemu powszechnie stosowaną, uznaną i wygodną instytucję. Wpisanie prokury łącznej niewłaściwej wprost do Kodeksu cywilnego kończy spór, który w praktyce i nauce prawa toczył się od co najmniej dwudziestolecia międzywojennego. Po raz pierwszy bowiem Sąd Najwyższy rozpatrywał możliwość stosowania prokury łącznej niewłaściwej w 1938r., wówczas stwierdzając, że prokura ta na gruncie ówczesnego art. 62 Kodeksu handlowego (który był odpowiednikiem obecnego art. 109⁴ § 1 Kodeksu cywilnego) jest zgodna z prawem.

Autor:
Aleksander Karandyszowski